

Γιόχαν Νόρμπεργκ: Ο κόσμος μας είναι καλύτερος απ' ό,τι ήταν

Ενας Σουηδός πρόην αναρχικός καταθέτει συγκλονιστικά στοιχεία που δείχνουν ότι η ανθρωπότητα είναι πιο ήλυσια, πιο ελεύθερη και ανεκτική, καλύτερα μορφωμένη και λιγότερο βίαιη. Ενώ πριν από 17 χρόνια το κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης τριάντιστο, ένας Σουηδός «αριστερο-αναρχικός, κατά δήλωσή του» έγραψε ένα βιβλίο υπέρ της παγκοσμιοποίησης, στο οποίο εξηγούσε πως η τελευταία συνιστούσε ένα τεράστιο βήμα πρόδου το οποίο όμως κλονίζει συνθήκες, παραδόσεις, κατεστημένα συμφέροντα και πολιτικές επιδιώξεις.

«Το φέριμα και η καταστροφολογία που διαδίδουν οι εκχθροί της παγκοσμιοποίησης είναι τα κύρια εργαλεία για τη διάδοση του φόβου, τον οποίο κάποιος αυτόκλητοι "σοκιάρες" θα ξορκίζουν και θα πολεμούν». Αυτό μας έλεγε τότε ο 26χρονος Γιόχαν Νόρμπεργκ, που είχε επίσης προχωρήσει στο σοσιαλικό think-tank Timbro το οποίο ασχολείται με την πρόληψη της επιχειρηματικότητας και της ελευθερίας της σκέψης.

Λίγα χρόνια αργότερα, ο 43χρονος σήμερα ιστορικός της οικονομίας, συγγραφέας και συνεργάτης του Ινστιτούτου Cato στις ΗΠΑ, είναι πολύ ενochλημένος από την αντιμεταναστευτική ρητορεία και την άνοδο του λαϊκισμού, φαινόμενα που επίσης καλλιεργούν τον φόβο και ενισχύουν κυριολεκτικά συμφέροντα και ξεπερασμένες πολιτικές εξουσίες.

Στο πλαίσιο αυτό, το νέο βιβλίο του, με τίτλο «Πρόδος, δέκα λόγοι να βλέπουμε το μέλλον» (εκδόσεις Osnitoworld), είναι μία εξαιρετική συνηγορία κατά της απαισιοδοξίας που κάποιες πολιτικές δυνάμεις έχουν κάνει σημαία τους.

«Η αγορά της καταστροφολογίας» μας είχε ο Γιόχαν Νόρμπεργκ σε διαδραστική επαφή που είχαμε μαζί του, «είναι από πολλές πλευρές εξαιρετικά αποδοτικό. Παραοικία της Δύσης, οικολογική καταστροφή, πυρηνικός όλεθρος, τεχνολογική δικτατορία και, βεβαίως, ο νεοφιλελευθερισμός, είναι ριζικά από τα κλαίει της εποχής μας. Όμως, σε μακροπρόθεσμη βάση, όλοι αυτοί οι προφύτοι της καταστροφής θα γελιοποιηθούν. Η Ιστορία είναι εδώ και στις περισσότερες περιπτώσεις είναι αποστοματικά.

Θυμάστε την περίφημη Λέσχη της Ρώμης που το 1974 μας έλεγε ότι το 2008 η ανθρωπότητα δεν θα έχει τρέφιμα και κάποιες πρόδες ώλες; Ο ιδρυτής της προέβλεπε επίσης ότι το 2004 το βαρέλι το πετρέλαιο θα κόστιζε περί τα 500 δολάρια και ως εκ τούτου βιομηχανίες θα κατέρρεαν.

Τίποτε από αυτά δεν συνέβη και σήμερα, οηχηρική, η τιμή του πετρελαίου είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη του 1974. Όσο για τα τρέφιμα, η παραγωγή τους ηενταπλασιάστηκε και έτσι μπορούσαν και τρέφονται 2 δισεκατομμύρια ψυχές που μέσα σε σαράντα χρόνια άλλαν να προστεθούν στον πληθυσμό του πλανήτη μας. Υπενθυμίζω ότι όταν ο πληθυσμός της Γης ήταν περί τα 4 δισεκατομμύρια, η ιεμένα θέριζε και κάκου

500 εκατομμύρια άνθρωποι πέθαναν από αυτήν. Ο αριθμός αυτός σήμερα είναι ζήτημα αν αντιπροσώπευε 5-6 εκατομμύρια, κατά κύριο λόγο στην Αφρική. Υπάρχει βέβαια το πρόβλημα του υποσημισμού, όμως και αυτό έχει μειωθεί θεαματικά τα τριάντα τελευταία χρόνια.

Την ίδια περίοδο, όπως δείχνουν τα στοιχεία της Γκερκόσμος Τράπεζας, οι κατά κεφαλήν εθνικές δαπάνες έφθασαν, από τα 226 δολάρια τον χρόνο, στα 1.100 δολάρια το 2015.

Το δε προσδόκιμο ζωής, από το 1960 που ήταν 54,4 έτη για τις γυναίκες και 50,6 για τους άνδρες, σήμερα οδεύει προς τα 75 και 71 χρόνια αντίστοιχώς.

Του Αθην. Χ. Παναγόπουλου

Ο ιστορικός της οικονομίας, συγγραφέας και συνεργάτης του Ινστιτούτου Cato στις ΗΠΑ, Γιόχαν Νόρμπεργκ.

Η εξέλιξη αυτή έχει τεράστιο οικονομικό και κοινωνικό ρόλο, αλλά κανείς δεν ασχολείται σοβαρά μαζί της. Όμως, σε μία Ευρώπη που παρουσιάζει δημογραφική στασιμότητα, το θέμα θα έπρεπε να είναι στις πρώτες προτεραιότητες αυτών που λαμβάνουν αποφάσεις.

Στο ερώτημά μας ποιος ρόλο παίζουν ωστόσο οι κατά τον Γάλλο καθηγητή Τομά Πικετι αυξανόμενες ανισότητες, ιδιαίτερα στον δυτικό κόσμο, και πού μπορεί να οδηγήσει η κατάσταση αυτή, ο Γιόχαν Νόρμπεργκ απαντά με ένα πιατό χαμόγελο:

«Διάβασι ολόκληρο το βιβλίο του, μέχρι την τελευταία παράβα. Σε αντίθεση με άλλους, που το εγκωμιάσαν χωρίς να το έχουν ανοίξει, ο Πικετι παραθέτει πολλά στοιχεία αλλά έχει και πολλές παραλείψεις. Η άνοδος των ανισοτήτων είναι ένα περίεργο φαινόμενο, που έχει να κάνει με τον τρόπο που αναπτύχθηκε η μεταπολεμική Ευρώπη. Στα αρχικά στάδια, η ανάπτυξη της υπήρξε εύκολη, γιατί είχε στη διάθεσή της όλη την τεχνολογία. Τα δεκαετία του 1970 όμως η μεγέθυνση που είχε προκύψει λαχάνασε και τότε έπρεπε να βρεθούν νέοι τεχνολογικοί πόροι, που θα ανέβαιναν σε άλλα επίπεδα την παραγωγικότητα. Η Ευρώπη, και ιδιαίτερα ορισμένες χώρες της, δεν μπορούσαν να αναπτύσσονται βάζοντας τοξίβα το ένα πάνω στο άλλο. Ήταν ανάγκη να αναπτυχθούν τεχνολογίες της πληροφορικής και να αξιοποιηθεί διαφορετικά το ανθρώπινο κεφάλαιο. Έτσι, αυτοί που ποσαν καλοί στους τεχνολογικούς κλάδους σε σχέση με τους χειρωνακικές εργαζόμενους άρχισαν να κερδίζουν όλο και περισσότερο χρήματα και πιο γρήγορα απ' ό,τι στο παρελθόν.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι περισσότερο από τον μισό που έχει κανείς, σπασίρια δίνεται στο τι μπορεί να αγοράσει. Ακόμα και αν κάποιος δεν σέβησε ουσιαστικά τα εισοδήματά του από το 1980, έχει πρόσβασση σε τεχνολογικές και υπηρεσίες που δεν υπήρχαν στο παρελθόν.

Κάποτε, μόνον οι πλούσιοι μπορούσαν να αγοράσουν μια εγκυκλοπαίδεια. Τώρα όλοι έχουμε πρόσβαση σε αυτήν. Τι αντιπροσωπεύει από χρηματικής πλευράς αυτή η δυνατότητα; Κανείς δεν θέλει να το μελετήσει. Ποιο είναι το "έσοδό" μας από την επιμήκυνση της ζωής μας; Ποιο είναι το όφελος από το γεγονός ότι στη Δύση η εργαλιατικότητα έχει πέσει 60%; Ποσοτικοποιείται το γεγονός αυτό; Ο Μπιλ Γκέιτς σίγουρα ταξιδεύει πολυτέλως και πίνει καλύτερο κρασί από μένα. Όμως, χρησιμοποιεί το ίδιο τηλέφωνο και δεν έχει καλύτερη πρόσβαση στη γνώση. Το δε προσδόκιμο της ζωής του δεν είναι ανώτερο από το δικό μου. Συνεπώς, πόσο αποτιμούνται όλα αυτά;

Το γεγονός ότι στον τομέα της παροχής υπηρεσιών ο αυτοματισμός έχει μετατρέψει την επιστημονική φαντασία του παρελθόντος σε πραγματικότητα είναι κο- λωσιαία σημασία, διότι δεν είναι άλλη λύση σε την εργασία.

Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να οκαφεριστού πόσο χρήσιμο είμαστε και πως μπορούμε να αποφύγουμε την αχρηστία που δημιουργεί η τεχνολογική εξέλιξη. Πρόκειται για τεράστιο θέμα και σίγουρα δεν αντιμετωπίζεται με έδρα και υπερπαιδαγωγείους.

Πράγματι, ο Γιόχαν Νόρμπεργκ δεν έχει άδικο. Τα τεκία που κάποιος θέλουν να υψώσουν στη ζωή και στον κόσμο δεν θα εμποδίσουν ούτε αυτές τις καινοτομίες, ούτε το να έχει κανείς νέες καλές ιδέες.